

HAMSHIRALIK TA'LIMIDA SIMULYATSION TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA KASBIY KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH SAMARADORLIGI

¹Xamidova Farangiz O'ktamovna, Samarqand davlat tibbiyot universiteti "Jamoat salomatligi va sog'liqni saqlash menejmenti" kafedrasida 2-kurs magistranti

²Ruzimurotova Yulduz Shomurotovna, Samarqand davlat tibbiyot universiteti "Jamoat salomatligi va sog'liqni saqlash menejmenti" kafedrasida assistenti

EFFECTIVENESS OF FORMING PROFESSIONAL COMPETENCE BASED ON SIMULATION TECHNOLOGIES IN NURSING EDUCATION

¹Khamidova Farangiz Uktamovna, 2nd year master's student, Department of Public Health and Health Management Samarkand State Medical University

²Ruzimurotova Yulduz Shomurotovna, Assistant, Department of Public Health and Health Management Samarkand State Medical University

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ НА ОСНОВЕ ИМИТАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СЕСТРИНСКОМ ОБРАЗОВАНИИ

¹Хамидова Фарангиз Уктамовна, Студентка 2-го курса магистратуры, кафедра общественного здравоохранения и управления здравоохранением Самаркандский государственный медицинский университет

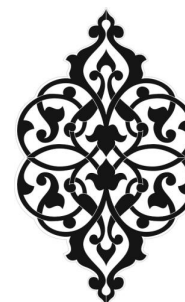
²Рузимурутлова Юлдуз Шомуротовна, Ассистент, кафедра общественного здравоохранения и менеджмент здравоохранением Самаркандский государственный медицинский университет

farangizxamidova.
1992@gmail.com

shaxzoda2878@mail.
ru
<https://orcid.org/0009-0008-9682-3576>

Annotatsiya: Ushbu maqolada hamshiralik ta'limida simulyatsion texnologiyalar yordamida talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish masalalari yoritilgan. Tadqiqot obyekti sifatida Siyob Abu Ali ibn Sino Jamoat salomatligi texnikumi talabalari tanlab olingan bo'lib, o'quv jarayonida an'anaviy va simulyatsion metodlarning samaradorligi qiyosiy tahlil qilingan. Tajriba-sinov natijalari shuni ko'rsatadiki, simulyatsion mashg'ulotlar talabalarning nazariy bilimlarini amaliyotga tatbiq etish darajasini 23% ga oshirgan hamda ularda klinik ishonch va psixologik tayyorgarlikni shakllantirgan.

Kalit so'zlar: hamshiralik ishi, simulyatsion texnologiyalar, klinik kompetensiya, professional ta'lim, tibbiy manekenlar, malaka oshirish, tajriba-sinov, tibbiy ta'lim samaradorligi.

Abstract: This article discusses the issues of forming students' professional competencies using simulation technologies in nursing education. Students of the Siyob Abu Ali ibn Sino Public Health Technical School were selected as the object of the study, and the effectiveness of traditional and simulation

methods in the educational process was analyzed comparatively. The results of the experimental study show that simulation exercises increased the level of students' application of theoretical knowledge to practice by 23% and formed clinical confidence and psychological readiness in them.

Key words: nursing, simulation technologies, clinical competence, professional education, medical mannequins, advanced training, experimental study, effectiveness of medical education.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы формирования профессиональных компетенций студентов с использованием симуляционных технологий в сестринском образовании. В качестве объекта исследования были выбраны студенты Технического училища общественного здравоохранения им. Сяйба Абу Али ибн Сино, и проведен сравнительный анализ эффективности традиционных и симуляционных методов в образовательном процессе. Результаты экспериментального исследования показывают, что симуляционные упражнения повысили уровень применения студентами теоретических знаний на практике на 23% и сформировали у них клиническую уверенность и психологическую готовность.

Ключевые слова: сестринское дело, симуляционные технологии, клиническая компетентность, профессиональное образование, медицинские манекены, повышение квалификации, экспериментальное исследование, эффективность медицинского образования.

KIRISH. Bugungi kunda tibbiy ta'lim tizimini isloh qilish va bo'lajak hamshiralarning amaliy kompetensiyalarini oshirish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Hamshiralik ishi nafaqat nazariy bilimlarni, balki yuqori darajadagi klinik ko'nikmalarni va qaror qabul qilishda aniqlikni talab etadi. An'anaviy o'qitish metodlarida asosiy muammo shundaki, talabaning nazariy bilimi yetarli bo'lsa-da, real bemor bilan ishlash jarayonida qaror qabul qila olmaslik va kuchli hayajon holatiga tushishdir. Ushbu muammoni bartaraf etishda simulyatsion texnologiyalar integratsiyasi muhim ahamiyat kasb etadi. Simulyatsion o'qitish — bu talabalarga xavfsiz muhitda, bemor hayotiga xavf solmasdan, xato qilish va o'z xatosini tahlil qilish imkonini beruvchi zamonaviy metodologiyadir.

Mazkur tadqiqot Siyob Abu Ali ibn Sino Jamoat salomatligi texnikumi talabalari misolida simulyatsion texnologiyalarning klinik kompetensiyalarni shakllantirishdagi samaradorligini tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqotning dolzarbligi shundaki, u zamonaviy tibbiy uskunalardan foydalanishda qo'rquv hissini yengish va bilimlarni qisqa muddatli xotiradan uzoq muddatli professional xotiraga o'tkazish mexanizmlarini ilmiy jihatdan asoslab beradi.

Material va metodlar. Tadqiqotning xolisligini ta'minlash maqsadida Siyob Abu Ali ibn Sino Jamoat salomatligi texnikumi talabalari tanlab olindi. Tadqiqot to'rt bosqichda amalga oshirildi: I bosqich: Muammolarni o'rganish

(So'rovnomalar va intervyu). II bosqich: Eksperimental guruhlarini shakllantirish (Nazorat va Tajriba guruhlari). III bosqich: Samaradorlikni tahlil qilish (Test va Ekspert baholash). IV bosqich: Tavsiyalar ishlab chiqish va ma'lumotlarni raqamli tahlil qilish. Sotsiologik usul orqali 66 nafar talaba ishtirokida 27 ta savoldan iborat so'rovnoma o'tkazildi. Bu talabalarning subyektiv fikrlari va simulyatsiyadan oldingi ko'nikma darajalarini aniqlashda yordam berdi. Talabalar ikki guruhga ajratildi, nazorat va tajriba guruhlari: **Nazorat guruhi:** An'anaviy metodlar asosida ta'lim oluvchilar. **Tajriba guruhi:** O'quv jarayoniga simulyatsion mashg'ulotlar integratsiya qilingan talabalar. Keyingi bosqichda test baholash usulidan foydalanildi. Ekspert baholash usuli orqali 10 nafar tajribali mutaxassis-o'qituvchilar tomonidan talabalarning amaliy ko'nikmalari baholandi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari shuni yaqqol ko'rsatdiki, simulyatsion texnologiyalar oddiy texnik vosita emas, balki yosh mutaxassisning professional shaxs sifatida kamol topishida muhim turtki beruvchi kuchdir. Bilim darajasidagi sifat o'zgarishi tahlil qilinganida test natijalariga ko'ra, an'anaviy guruhda o'sish 12% ni tashkil etgan bo'lsa, simulyatsion guruhda bu ko'rsatkich 35% ga yetdi. An'anaviy ta'limda talaba ma'lumotni passiv qabul qilishi aniqlandi. Simulyatsion guruhda esa harakat orqali o'rganish tamoyili ishlashi aniqlandi. Ushbu jarayonda talaba xato qildi, xatosini ekranda ko'rdi va uni darhol tuzatdi. Bu esa bilimlarning qisqa muddatli xotiradan uzoq muddatli professional xotiraga o'tishini ta'minladi.

Klinik ko'nikmalarni baholashda ikki guruh o'rtasida tub burilish kuzatildi, ya'ni: Nazorat guruhi: Talabalar muolajani bajarishda ketma-ketlikni eslashga qiynaladilar, har bir harakatda ikkilanishlari seziladi. Bu real bemor bilan ishlashda xavfli bo'lishi mumkin.

Tajriba guruhida: Simulyatorlar yani mulyajlar bilan ko'p marotaba takrorlash natijasida harakatlar "mushak xotirasi"ga muhrlangan. Talaba endi shprisni qanday ushlayman? deb emas, bemor bilan qanday muloqot qilaman? deb o'ylashni boshlaydi. 10 nafar tajribali ekspert-o'qituvchilarning xulosasiga ko'ra, simulyatsion guruh talabari "bemor" (maneken) bilan muloqot qilishda ancha erkin va professional etika qoidalariga rioya qilgan holda yondashdilar. Tajriba guruhi zamonaviy tibbiy uskunalardan foydalanishda qo'rquv hissini yengib o'tishgan, bu esa ularning kelajakda yuqori texnologiyali klinikalarda ishlash imkoniyatini oshiradi. An'anaviy o'qitish usuli (Nazorat guruhi) va zamonaviy simulyatsion o'qitish usuli (Tajriba guruhi) o'rtasidagi farqlar tahlil qilinganda Nazorat guruhi faqat ma'lumotlarni yodlash bilan cheklangan bo'lsa, tajriba guruhi bilimlarni amalda qo'llashni o'rgangan va 23% yuqori samaradorlik ko'rsatgan. Simulyatsion mashg'ulotlar talabalarda stress-tes vazifasini o'tab, ulardagi qo'rquvni yo'qotgan hamda bemor bilan ishlashda o'ziga bo'lgan ishonchni oshirgan. An'anaviy usulda xatolar bahoga salbiy ta'sir qiluvchi omil deb ko'rilsa, tajriba guruhida xatolar o'rganish vositasiga aylantirilgan va psixologik xavfsiz muhit yaratilgan. Tajriba guruhi a'zolari amaliy muolajalarni ancha tez va aniq bajarishga erishgan, bu esa bevosita klinik samaradorlikning ortishiga xizmat qiladi.

MUHOKAMA. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, simulyatsion texnologiyalarning hamshiralik ta'limiga integratsiyasi talabalarning klinik kompetensiyalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Olingan ma'lumotlarga ko'ra an'anaviy ta'limda asosiy muammo shundaki, talabalarda nazariy bilimlar mavjud bo'lsa-da, real bemor bilan ishlashda "klinik falajlik" holatiga tushishadi. Tajriba guruhida bilim o'sishi 35% ni tashkil etadi, bu esa simulyatsiyaning kognitiv yuklamani optimallashtirish xususiyati bilan izohlanadi. Simulyatorida xato qilgan talaba o'z xatosini darhol tahlil qilishi va tuzatishi mumkin,

bu esa "ikki tomonlama o'rganish" effektini yuzaga keltiradi. So'rovnoma natijalariga ko'ra, 56,9% talaba stress sezmagani, bu simulyatsion muhitning "psixologik xavfsizlik" konsepsiyasiga mos keladi. Klinik amaliyotda talabaning xatosi bemor hayotiga xavf solishi mumkin, bu esa kuchli qo'rquvni keltirib chiqaradi. Simulyatorida esa xato qilish huquqi talabaga o'z harakatlarini erkin tahlil qilish imkonini beradi, bu esa tajriba guruhida klinik ko'nikmalarning "avtomatlashgan" darajaga yetishiga olib keladi. Tadqiqotda aniqlangan muhim jihatlardan biri — foydalanilayotgan vositalar tarkibi. Elektron doska va kompyuterlar (32,3%) ustunlik qilsa-da, klinik senariylar (18,5%) ulushi nisbatan past. Bu texnikumda texnologik jihozlanish yaxshi ekanligini, lekin "senariy asosida o'qitish" metodikasini yanada rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi. Faqatgina fantomda muolaja bajarish texnik mahoratni oshiradi, ammo murakkab klinik ssenariylar talabalar tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi. Yosh talabalar interaktiv va vizual ma'lumotlarni tezroq qabul qilishadi. So'rovnomada 23,1% talabaning olingan ko'nikmalarni amaliyotda qo'llashda qiynalayotgani simulyatorlar va real klinika o'rtasidagi haqiqiylik darajasini oshirish kerakligini ko'rsatadi. Bu holat simulyatsiya xonalarini kasalxona palatasiga maksimal darajada o'xshatish zarurligini tasdiqlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu texnologiyalarning qo'llanilishi talabalarning bilim samaradorligini an'anaviy metodga nisbatan taxminan 3 barobar oshirgan.

XULOSA. Siyob Abu Ali ibn Sino Jamoat salomatligi texnikumida o'tkazilgan tadqiqot hamshiralik ta'limida simulyatsion texnologiyalarning klinik kompetensiyalarni shakllantirishdagi yuqori samaradorligini tasdiqladi. Tadqiqot davomida quyidagi xulosalarga kelindi:

Simulyatsion texnologiyalar integratsiya qilingan tajriba guruhida bilim o'sishi an'anaviy guruhga nisbatan 23% ga yuqori bo'ldi. Bu talabalarda nafaqat nazariy bilimlarni, balki ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini ham sinxron rivojlantiradi.

Talabalarning 56,9 foizi mashg'ulotlar davomistda o'zini erkin va xavfsiz his qilishi simulyatsiyaning "xato qilish orqali o'rganish" tamoyili talabalardagi psixologik to'siqlarni

(bemorga zarar yetkazish qo'rquvini) muvaffaqiyatli yengib o'tishini ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining Qonuni. Ta'lim to'g'risida: O'RQ-637-son 23.09.2020. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 2020.
2. Jeffries, P. R. Simulation in nursing education: From conceptualization to evaluation / P. R. Jeffries. – 3rd ed. – New York: National League for Nursing, 2020. – 280 p.
3. Kolb, D. A. Experiential learning: Experience as the source of learning and development / D. A. Kolb. – New Jersey: FT Press, 2014. – 352 p.
4. Gaba, D. M. The future vision of simulation in health care / D. M. Gaba // Quality and Safety in Health Care. – 2004. – Vol. 13, № 1. – P. 2–10.
5. Shavkatova, G. Sh. Hamshiralik ishi ta'limida simulyatsion o'qitish usullari / G. Sh. Shavkatova // Tibbiyotda yangi kun. – Toshkent, 2023. – № 4 (42). – B. 115–118.
6. Liaw, S. Y. Effective simulation activities for nursing students: An iterative design process / S. Y. Liaw, F. G. Chen, P. Cregan // Journal of Nursing Education. – 2014. – № 53. – P. 424–432.
7. Abduvaliyev, A. A. Tibbiy ta'limda innovatsion texnologiyalarni qo'llash / A. A. Abduvaliyev. – Toshkent: Fan, 2022. – 156 b.
8. World Health Organization. WHO guidelines on basic training and safety in nursing education. – Geneva: WHO Press, 2021. – 98 p.

